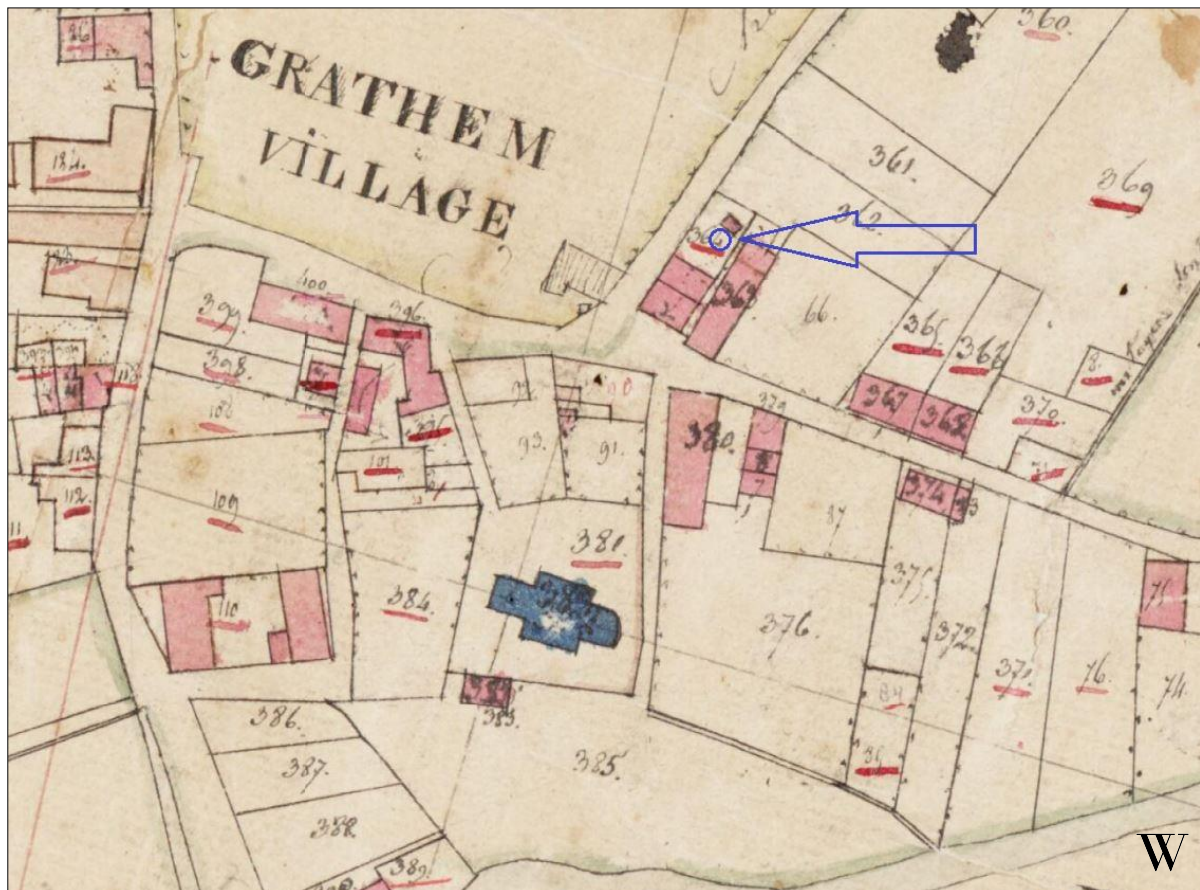

Rapportage archeologisch onderzoek Grathem-BEEKSTRAAT 2 (2007)

ALFONS BRUEKERS

Voorwoord

Deze publicatie is een uitgave van de Stichting Regionaal Archeologisch Bodemonderzoek (STRABO) te Nederweert, die zich ten doel stelt oud(-er) archeologisch onderzoeks- en vondstenmateriaal te documenteren en te ontsluiten voor wetenschappelijk onderzoek en algemeen publiek.

Overname van deze rapportage gedeeltelijk of geheel, via welk medium dan ook, is zonder bronvermelding niet toegestaan.

Alfons Bruekers

STRABO | Stichting Regionaal Archeologisch BodemOnderzoek
Kreijel 4
6035 SG OSPEL

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. Inleiding	4
2. Archeologische waarnemingen	5
3. Bronnenonderzoek	8
4. Conclusies	9

1. Inleiding

In 2007 werd een klein onderzoek verricht naar een mergelstenen waterput op een perceel aan de Beekstraat 2 in Grathem. In deze rapportage worden de waarnemingen en bevindingen beschreven.

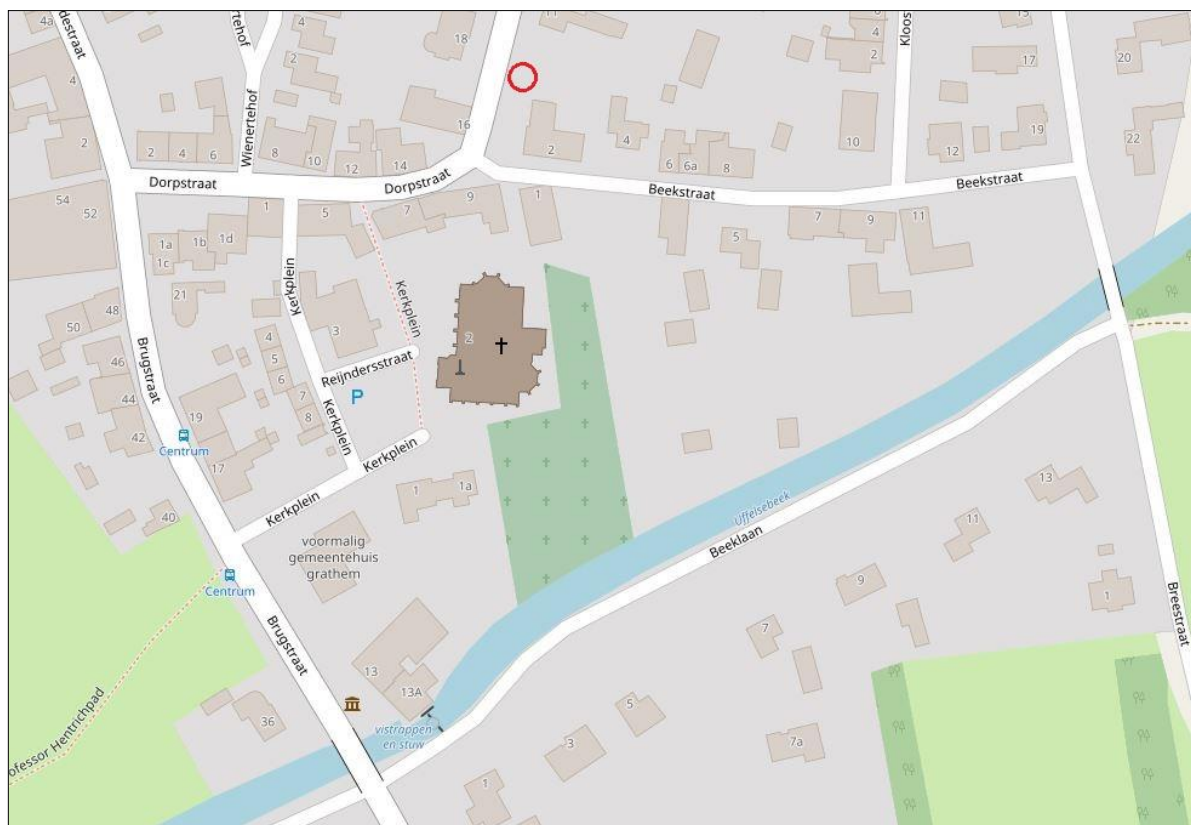

Fig. 1. Dorpskern van Grathem. Aanduiding van de onderzoekslocatie (rode cirkel), www.afstandsmeten.nl.

Fig. 2. Hoek Dorpstraat/Beekstraat, gezien naar het zuiden. De rode pijl markeert de locatie van de put. Foto: Google Earth, situatie 2018.

2. Archeologische waarnemingen

Dankzij een tip van dhr. Henk Janssen te Nederweert werd ik op 18 maart 2007 geattendeerd op een oudheidkundige vondst in Grathem. Dhr. Hen Schreurs, Beekstraat 2 aldaar had in zijn tuin op de hoek van de Beekstraat en de Dorpsstraat een oude waterput ontdekt en vroeg om een nadere duiding en advies. Op zaterdag 24 maart bracht ik in gezelschap van Janssen een bezoek aan Schreurs, waar zich inmiddels ook enkele van zijn vrienden hadden gemeld. Gezamenlijk onderworpen we de put aan een inspectie.

De put was al eerder ontdekt en door Schreurs weer toegestopt. Na het weggraven van ongeveer 40 cm teelaarde troffen wij de put opnieuw aan. Deze was afgedekt met een betonplaat van ca. 8 cm dikte en afmetingen van 88 x 88 cm. Aan de bovenzijde van de put zou zich het jaartal 1948 hebben bevonden maar dit heb ik niet met eigen ogen gezien. Na verwijdering van de plaat werd een waterput zichtbaar.

Fig. 3 en 4. De betonnen afdekplaat en het lichten ervan. Alle foto's: Alfons Bruekers.

De put was uit mergelblokken opgebouwd en de diepte vanaf de bovenrand mat 4,10 m (dus 4,60 m vanaf maaiveld van de opgehoogde tuin, en dat maaiveld bevond zich naar schatting weer op ongeveer 30 a 40 cm boven het wegdek). Hierbij moet worden aangetekend dat de eigenaar kort na de initiële ontdekking een laagje van ongeveer 40 cm steenpuin in de put had gestort, dus het eigenlijk diepste punt zal rond de 5,00 m zijn geweest. De bodem bestond uit geel zand en de put stond droog.

Opmerkelijk is dat de waterput overwegend rond is, maar dat de bovenste 60 cm vierkant werk vertonen dat naar beneden toegeleidelijk overgaat van vierkante naar ronde vorm. Het ronde stuk is 3,40 m diep. De binnendiameter van het ronde deel van de put bedroeg vrijwel exact 0,84 m.

De put bestond uit 24 gestapelde lagen mergelblokken met een wanddikte van ca. 20 cm. Het zichtbare deel van de blokken had binnenwerkse afmetingen die variëerden van 10x10, 12,5x15, 15x20, 15x30 en 15x35 cm.

In de zuidzijde van de droogstaande put was een gekapt gat te zien dat ooit toegang had gegeven voor een loden waterleidingsbuis. Voorafgaand onderzoek met een metaaldetector in de buurt van de put had de aanwezigheid van die leiding aannemelijk gemaakt maar in het puin was niets zichtbaar.

De bovenrand van de put vertoonde een subrecente reparatie met gewone baksteen. Waarschijnlijk correleert die met het jaartal dat in het putdeksel werd aangetroffen.

Fig. 5. De locatie van de put, naar het noorden gezien.

In de onmiddellijke omgeving van de put werden enkele 17^e/18^e-eeuwse scherven gevonden waaronder Keuls en ringeloor-aardewerk. Meest bijzondere vondst was een vrijwel gaaf bekertje met drielobbige voet, van Schinvelds aardewerk met plaatselijk zoutglazuur. Waarschijnlijk te dateren in de 15^e eeuw en nogal opmerkelijk van vorm. Het potje was een paar dagen eerder per ongeluk stuk gevallen maar door de zoon des huizes gerestaureerd.

Over de datering van de waterput valt niets te zeggen. Een ouderdom van meer dan vier eeuwen valt zeker niet uit te sluiten, maar in deze Maasregio moet men voorzichtig zijn met dateringen van mergelstenen constructies.

Fig. 6. Kijkje in het inwendige van de put.

Na inspectie en fotografie is het deksel weer op de put gelegd en toegedekt met 40 cm teelaarde. Het hart van de put ligt op de denkbeeldige verbindingslijn die men kan trekken tussen de zuidelijke stenen pilaar van het poortje aan de Dorpsstraat, en de noordwestelijke hoek van de serre of overkapping van het woonhuis. Het hart van de put vormt het meetkundige midden van die lijn, die een lengte van ongeveer 4,00 m heeft.

Aanvankelijk wilde de grondeigenaar de put dempen. We hebben hem de suggestie gedaan de put te behouden, eventueel op te metselen en als bezienswaardigheid te koesteren. Schreurs is daar ontvankelijk voor en ook de plaatselijke heemkundevereniging uit Grathem zou er haar schouders onder willen zetten. Ten tijde van het publiceren van dit rapport (2018) kunnen we vaststellen dat hier nog geen gevolg aan is gegeven.

Coördinaten van de onderzoekslocatie

GPS-coördinaten	N 51.191841	E 5.859055
RD-coördinaten	187985	355932

3. Bronnenonderzoek

Het onmiddellijk ten zuiden van de put gelegen woonhuis (Beekstraat 1) is afgebeeld op oude foto's in het bezit van Schreurs. Het is een bakstenen gebouw met in de zijgevels speklagen van mergel.

De nu gevonden put lag op het achtererf van een al lang verdwenen woonhuis dat gelegen was tussen de huidige huisnummers Dorpstraat 14 en Beekstraat 2.

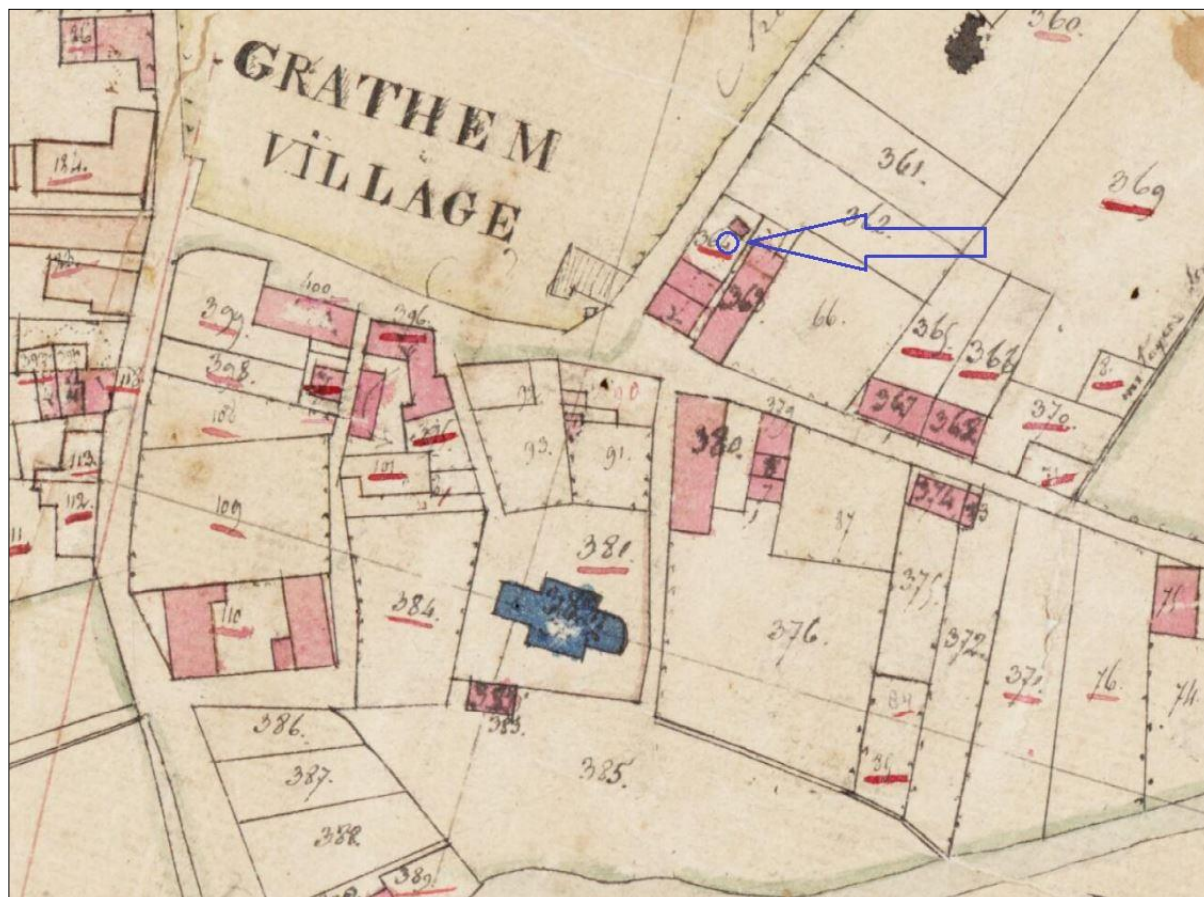

Fig. 7. De locatie van de waterput (bij de blauwe pijl) op het kadastrale minuutplan van 1844. Bron: RCE.

Er is geen verder archivalisch onderzoek verricht.

4. Conclusies

In 2007 werd in Grathem aan de Beekstraat 2 de vondst van een oude mergelstenen waterput gedocumenteerd. Deze heeft behoord bij een reeds lang verdwenen huiserf ter plaatse van de huidige hoek Dorpstraat/Beekstraat.

Wegens gebrek aan betrouwbaar dateerbare vondsten kon de put niet nader gedateerd worden.